

Eesti Stratigraafia Komisjoni (ESK) koosoleku protokoll nr 20

20. mail 2022 Tallinna Tehnikaülikooli Geoloogia Instituudis ja veebis (virtuaalselt ZOOM keskkonnas) kl 10-12.30

Osalesid: Mariliis Aren (MA), Tiit Hang (TH), Olle Hints (OH), Dimitri Kaljo (DK), Juho Kirs (JK), Tõnu Meidla (TM), Siim Nirgi (SN), Peep Männik (PM), Kuldev Ploom (KP), Ivo Sibul (IS), Alvar Soesoo (AS)

Koosolekut juhatas esimees OH, protokollis IS

Päevakord:

1. Ülevaade ESK töö hetkeseisust
2. ESK põhimääruse kaasajastamine
3. Geoloogilise ajaskaala 2022. a eestikeelse versiooni kinnitamine
4. Stratigraafia klassifikaatorid Eestis – hetkeseis ja kuhu tahame jõuda
5. Eesti Siluri stratigraafia uuendatud skeemi tutvustus
6. IUGSi Ordoviitsiumi stratigraafia kogumiku Baltikumi artikli tutvustus
7. ISOS-14 (<https://isos14.org/>) ja STRATI 2023 ekskursioon (4th International Congress on Stratigraphy) Eestis 2023. a juulis
8. Kohalalgatatud küsimused ja edasiste tegevuste kokkuleppimine

1. OH tegi kokkuvõtte olulisematest sündmustest, mis on toimunud peale eelmist koosolekut. TM eestvedamisel 2021. a-1 Keskkonnainvesteeringute Keskusele esitatud projektitaotlus ei saanud rahalist toetust. Stratigraafilise andmestiku haldamine ja avalikustamine on jätkuvalt oluline, seega tuleb meil otsida uusi rahastusvõimalusi. TM oli sunnitud ajapuudusel ESK esimehe kohast ennetähtaegselt loobuma. 2022. a märtsis toimunud Eesti Geoloogia Seltsi (EGEOS) volikogu kinnitas ESK esimeheks OH, kes tegi ESK koosolekul ettepaneku, et IS jätkaks sekretärina ja TM aseesimehena.

Otsustati jätkata ESK tööd OH poolt väljapakutud ametimeestega 2023. aasta kevadeni.

2. Aastal 2002 kinnitatud ESK põhimäärus on vananenud ning ei vasta tänasele olukorrale. IS eestvedamisel on koostatud uus põhimäärus. Arutelus uue põhimääruse teksti osas lepidi kokku mõned muudatused ja täiendused.

Otsustati edastada uus ESK põhimäärus järgmisele EGEOSi volikogu koosolekule kinnitamiseks. Peale EGEOSi heakskiitu avalikustatakse põhimäärus [ESK veebilehel](#).

3. OH teavitas ESK liikmeid sellest, et rahvusvahelisse ajaskaalasse on viimase kahe aasta jooksul lisandunud neli piiripunkti. Muutusi ka mõned vanusemäärangud (näiteks Kambriumi alumine piir), Neogeeni lisandusid alamajastikud.

Otsustati kinnitada eestindatud 2022. a geoloogiline ajaskaala ja lisada see geokogude andmebaasi koos DOI numbriga (<https://doi.org/10.23679/513>).

4. MA tutvustas Eesti Geoloogiateenistuse (EGT) poolt kasutatavat Kvaternaari stratigraafilist skeemi. IS andis ülevaate Maa-ameti liigestusest. Peamine erinevus on selles, et EGTs on pinnakatte liigestamisel kasutusel eraldi andmeväljad setete litoloogilise koostise ja vanuse näitamiseks. Maa-ametis väljendatakse seda infot ühe indeksi ja koodi kaudu. Tehti ettepanek moodustada ESK liikmetest eraldi andmehalduse töörühm, kes võiks tehnilisi küsimusi detailsemalt arutada. SN ütles, et töörühm koosseisus AS, JK, SN tegeleb jätkuvalt aluskorra liigestamise küsimustega. TM arvates tuleks aluskorra klassifikaatori koostamisel arvesse võtta ka pinnakatte ja settelise aluspõhja liigestust, et hiljem oleks neid kõiki võimalik kasutada näiteks koondskeemi koostamisel.

Otsustati jätkata koosolekute vahel tööd aluskorra ja andmehalduse gruppides.

5. PM tegi kokkuvõtte Siluri skeemi hetkeseisust. Juuru ja Raikküla lademete vaheline piir on nihkunud. Rumba kihistu alumine piir on uute teadmiste järgi Aeroni-ealine, seega kohaliku Adavere lademe alumine piir on globaalse Aeroni lademe ülemises osas. Varasema Riksu kihistu asemel on uues Siluri skeemis suurendatud Sõrve kihistu mahtu. KP ja MA juhtisid tähelepanu piiriülese korrelatsiooni tähtsusele – kuidas Eestis ja Lätis käsitletakse Heinaste ja Rozēni kihistikke? TM arvab, et skeemile võiks täienduseks tuua regulaarse ajaskaala intervalle tähistavad kriipsud. Uuendatud Siluri skeem on kavas peatselt publitseerida. Kuna skeem on ajas üsna muutuv, siis TM arvates võiks andmehalduse töörühm selle põhjal jälgida üksuste omavaheliste seoste järjepidevust ja testida aluspõhja klassifikaatori muutmist.
6. TM tegi kokkuvõtte Ordoviitsiumi stratigraafia arengutest Lätis, Leedus, Valgevenes, Ukrainas, Moldovas ja Kaliningradi piirkonnas. Pikalt on plaanis olnud kokkuvõtte koostamine kogu piirkonna jaoks. Raskusi valmistab erinevate liigestuste kasutamine eri riikides – seda teemat tuleks arutada järgmisel Balti Stratigraafia Konverentsil (BSK).
7. 2023. a juulis toimub Eestis kaks suurt stratigraafiaga seotud üritust: 15-18. juulil Ordoviitsiumi ekskursioon, mis kuulub ka [4. rahvusvahelise stratigraafia kongressi](#) programmi ja 19-21. juulil [14. rahvusvaheline Ordoviitsiumi ladestu sümposium](#) Tallinnas. Viimati toimus BSK 2017. a-l Poolas. 2020. a-l Venemaal toimuma pidanud 11. BSK jäi epidemioloogilise olukorra tõttu ära. Lätist ja Leedust on avaldatud arvamust, et järgmine BSK võiks toimuda Eestis.

Otsustati, et lisaks juba plaanis olevatele üritustele ei ole 11. BSK korraldamine Eestis 2023. a-l võimalik. ESK kaalub konverentsi korraldamist 2024. a-l ja suhtleb sel teemal Läti, Leedu ja Poola stratigraafia komisjonidega.

8. DK rõhutas, et paari üksiku puuraugu põhjal ei tohiks uusi stratigraafilisi üksusi püstitada, tuleks korralikult näidata seoseid varasemate üksustega. Siluri skeemi viimaseid muudatusi silmas pidades tasuks ka Ordoviitsiumi skeemi värskema pilguga vaadata.

Järgmine ESK koosolek toimub sügisel 2022.

Juhatas

Protokollis

O. Hints

I. Sibul